

České a československé právní dějiny

Ladislav Vojáček

Protektorát Čechy a Morava

Vznik Protektorátu

- Výnos vůdce a říšského kancléře o zřízení Protektorátu Čechy a Morava (č. 75/1939 Sb.
  - likvidace československé státní moci a správy
  - demagogie: protektorát je autonomní a spravuje se sám
  - na území protektorátu se uplatňovalo německé právo (+ německá legislativa inspirovala mnohé protektorátní předpisy)
- „státní prezident“ E. Hácha dekretem rozpustil Národní shromáždění (21. března 1939)

Výnos o Protektorátu (další ustanovení)

- protektorátní správa závislá na okupačních orgánech
- německé orgány (správa, policie, justice)
- německé vojenské posádky a zařízení
- integrální součást německé říše
- zastoupení u říšské vlády v Berlíně
- říšští příslušníci (občané) + protektorátní „státní“ příslušníci

*Michael
Forsyth*

Okupační správa

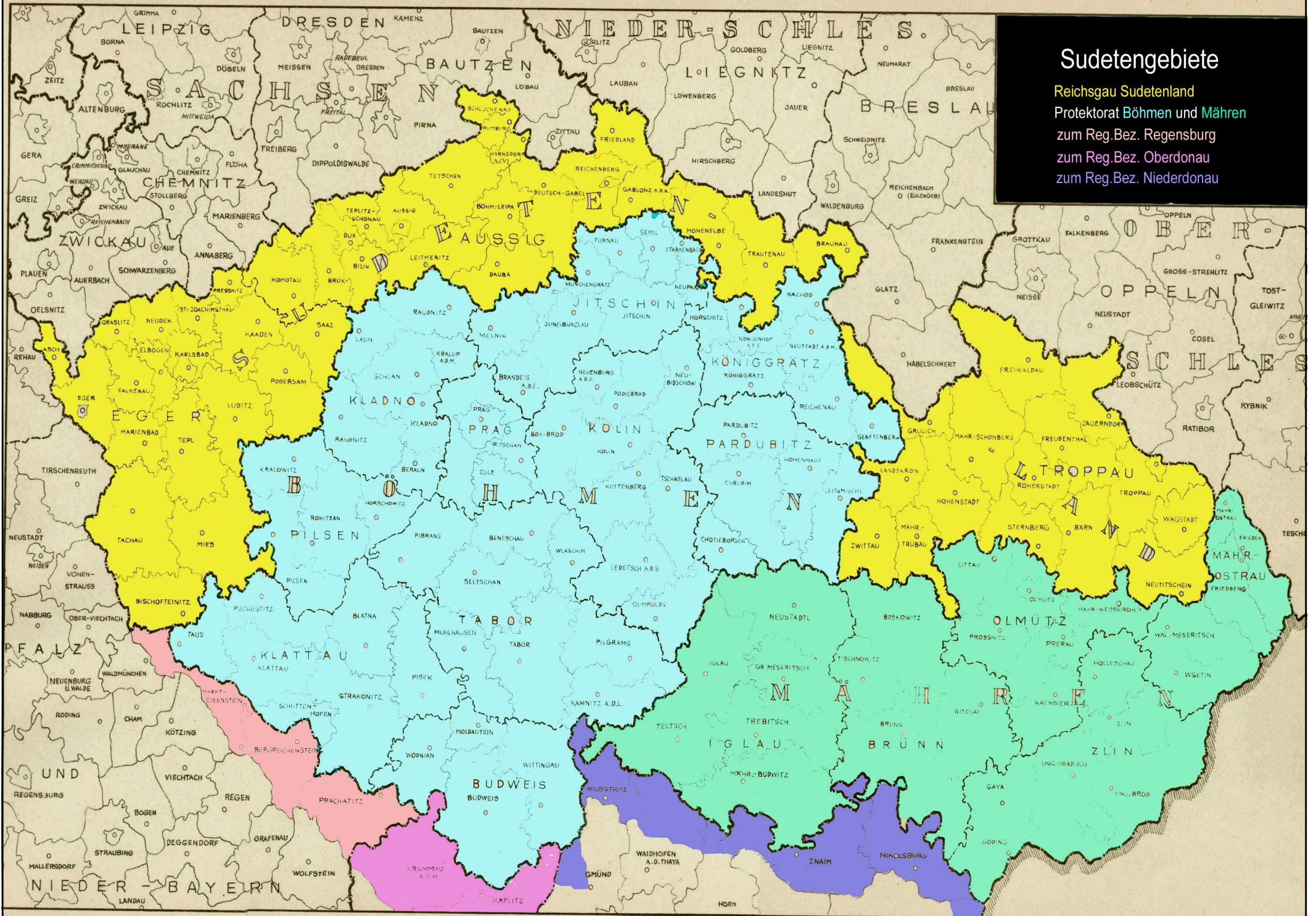
- říšský protektor + úřad říšského protektora
- státní ministerstvo pro Čechy a Moravu (1943)
- expozitura úřadu říšského protektora v Brně
- říšští zmocněnci
- státní sekretář (K. H. Frank, od pol. roku 1940 státní tajemník, od roku 1943 státní ministr)
- oberlandráty
- vládní komisaři

Sudetengebiete

Reichsgau Sudetenland
Protectorat Böhmen und Mähren
zum Reg. Bez. Regensburg
zum Reg. Bez. Oberdonau
zum Reg. Bez. Niederdonau

Protektorátní správa

- státní prezident
  - protektorátní vláda (zásadní změna v roce 1942)
  - místní orgány
- = zemské, okresní a obecní úřady (+ zemské výbory)
- tzv. správa z říšského příkazu = zemské a okresní úřady a statutární města (Praha, Brno, Plzeň, Olomouc) = těsné spojení protektorátních orgánů s okupačními
  - nařízení o úřednické správě obcí (č. 51/1944 Sb.)

Německé bezpečnostní orgány

- převážně pořádkové funkce (Schutzpolizei, Gendarmerie, Gemeindepolizei, Feuerschutzpolizei)
- bezpečnostní a státní policie (Sicherheitspolizei, Gestapo, Sicherheitsdienst, Kriminalpolizei)
  - od roku 1939 = **Říšský hlavní bezpečnostní úřad (RSHA)**
- hraniční policejní komisariáty a hraniční policejní stanice (na hranicích se Slovenským státem)

Protektorátní policejní orgány

■ protektorátní policie

- v roce 1940 reorganizace = 11 policejních úřadů (7 policejních ředitelství a 4 policejní úřady)
- v roce 1944 se organizačně vyčlenila kriminální policie

■ četnictvo

Organizace soudnictví

■ Okupační soudy

- působnost říšského soudu v Lipsku
- lidový soud v Berlíně, respektive jeho senát ve Wroclawi
- řádné soudy /úřední soudy, zemské soudy (od roku 1940 při nich zvláštní soudy), vrchní zemský soud v Praze/
- mimořádné soudy (válečné soudy, vojenské a civilní stanné soudy)

■ Protektorátní soudy

Právo v protektorátu

Vedle sebe tedy platily:

- a) protektorátní předpisy
  - recipované
  - nové protektorátní (vlády a říšského protektora)
- b) říšské předpisy

Nejdůležitější předpisy (1)

- vyvlastňovací předpisy a předpisy omezující vlastníky
  - nař. říš. protektora o židovském majetku (1939)
  - nařízení říšské vlády z roku 1939 umožňující konfiskovat majetky
  - poněkud upravený československý zákon č. 63/1935 Sb. o vyvlastnění k účelům obrany státu
- předpisy usnadňující ovládnutí protektorátní ekonomiky
- zaveden zákon o dědickoprávních omezeních (1940)
- zavedeny Norimberské zákony

Nejdůležitější předpisy (2)

- přídavky pro rodiny s více dětmi (1941)
- předpisy z pracovního práva a sociálního zabezpečení
  - zavedení korporativních organizací
  - úpravy mezd a poskytování příplatků k nim
  - využití všech pracovních zdrojů a zavedení železné pracovní kázně

Využití pracovních zdrojů a zavedení železné pracovní kázně

- + 1939 všeobecná pracovní povinnost
- + 1941 systém pracovních knížek
- + komplex pracovních táborů a kárných
pracovních táborů
- + tzv. totální pracovní nasazení
- + zrušení osmihodinové pracovní doby (1940)